

UTLANDSRÖSTANDE

HENRIK OSCARSSON¹

”Skatteschweizarna avgör valet!”² När socialdemokraternas partiledare Olof Palme sent på kvällen intervjuades under Sveriges televisions valvaka söndagen den 16 september 1979 visade resultaten en knapp seger för det socialistiska blocket i Riksdagen. Men Palme visste att regeringsskiftet inte var fullbordat. Det fanns fler röster att räkna. På goda grunder befarade han att det 175:e mandatet så småningom skulle tillfalla de borgerliga partierna. Så blev också fallet. När poströster avgivna på valsöndagen och de så kallade onsdagsrösterna – som omfattade en stor andel utlandsröster – hade räknats skiftade riksdagsmajoriteten över i borgerlig övervikt. Endast 8 404 röster skilde de politiska blocken åt.³

Valet 1979 är utan konkurrens det hittills jämnaste valet i svensk politisk historia. Röster från utlandet kom att bli helt avgörande den gången. Ironiskt nog var det första valet då nya förenklade regler för brevöstning från utlandet kom att användas – regler som från början kommit till på initiativ av Olof Palme och Lennart Geijer (Prop 1975/76:111). Dessutom utvidgades rösträttsreglerna genom en förlängning av tidsperioden utomlands – räknat från när personen senast varit kyrkobokförd i Sverige – från fem till sju år (Esaïasson 1990).⁴ Dessa förändringar intensifierade de särskilda satsningar från Moderaterna att utforma särskilda valbudskap riktade till den växande gruppen utlandssvenskar – en tradition som partiet sedan har hållit fast vid i flera valrörelser (se t ex Ekengren & Oscarsson 2011; Ekengren & Oscarsson 2015)

I det här kapitlet genomförs en unik analys – i själva verket den första systematiska i sitt slag – av utlandssvenskars partival. Analyserna i kapitlet bygger främst på de helt unika data från SOM-undersökningen av utlandssvenskar genomförd under hösten 2014. Men vi tar också utgångspunkt i sammanställningar av aggregerad valstatistik med målsättning att studera hur utlandsröstningens omfattning och karaktär har utvecklats över tid.

Eftersom det handlar om en väljargrupp som aldrig tidigare kartlagts tar vi vara på möjligheten att i relativt stor detalj beskriva röstmönster i olika grupper av utlandssvenskar. Vad vi är nyfikna på är om och i så fall hur mönstren skiljer sig från vad som är känt om väljarbeteende bland Sverigeboende: Hur bra fungerar traditionella socioekonomiska förklaringar till partival – såsom kön, ålder, utbildning och yrkeskategori – för att beskriva skillnader i partival inom gruppen utlandssvenskar? Vi genomför också en analys av hur variationer i antal utlandsår, kontakter med Sverige och konsumtion av nyheter och medier från Sverige påverkar utlandssvenskars partival. Kapitlet avslutas med en jämförande analys av åsiktsröst-

ning – det vill säga sambanden mellan ideologiska ställningstaganden i politiska sakfrågor och partivalet – bland utlandssvenskar och sverigeboende.

Har det alltid funnits en borgerlig övervikt bland utlandssvenskar?

Att det funnits en borgerlig övervikt bland utlandssvenskar har länge varit en obekräftad sanning. Men faktum är att kunskaperna om utlandssvenskars partival vilar på en utomordentlig svag empirisk grund. I själva verket finns mycket få undersökningsresultat som kan bekräfta att utlandssvenskar fortfarande skulle stå längre till högre än svenskar bosatta i Sverige (Juarez Morgan 2012).

Föreställningar om högerideologisk slagsida hos expatrioter är vanliga även utanför Sverige. Dessa föreställningar är ofta så pass starka att de ibland till och med föranleder förändringar i röstregler eftersom högerpartier är övertygade om att de har röster att vinna på att förenkla utlandsröstning (Collyer 2014).⁵ Förväntan grundar sig i att sammansättningen av boende i utlandet skulle vara särskilt välutbildade, ha stora sociala nätverk och ekonomiskt gott ställt (Lawson 2003). Men kunskapsläget om expatrioters politiska uppfattningar är mycket oklart och behovet av studier framförs i många sammanhang, främst för att kunna bedöma konsekvenserna av att utöka expatrioters rätt att rösta (Marcelli & Cornelius 2005; Newman 2015).

De få studier som gjorts internationellt – i exempelvis Frankrike och Italien – har dock hittills överraskat såtillvida att expatrioter har visat sig rösta ungefär som bofasta medborgare. Det är alltså inte självklart att vi bör förvänta oss en borgerlig slagsida i gruppen utlandsboende röstberättigade svenskar. Givet den internationella forskningen förväntar vi oss *små* skillnader mellan bofasta och expatrioter när det gäller partival. Kanske är detta en inte orimlig förväntan. Sedan valet 1979 har vi sett en tydlig utveckling mot minskande klassröstning, en större andel högutbildade tjänstemannagrupper och ett generellt ökat resande, något som kan ha bidragit till en utjämning av röstningspreferenser mellan bofasta och utlandsboende svenskar. Och inte minst har det ökade antalet expatrioter inneburit att gruppen utlandsboende med tiden har blivit mer lik övriga väljare till sin sammansättning, främst genom ett växande antal studenter och unga personer med en annorlunda socioekonomisk profil (se kapitel 1 för en sammanställning av utlandssvenskarnas demografiska sammansättning). Poängen är att vi inte med säkerhet vet hur det förhåller sig med partipolitiska preferenser i den allt mer brokiga gruppen utlandssvenskar. I det här kapitlet ställer vi frågan hur det egentligen är med den saken.

Att de relativt få utlandsrösterna skulle komma att spela en så pass utslagsgivande roll för valutgången 1979 var givetvis ett *en på miljonen*-fenomen. Att utlandsrösterna den gången fick stor betydelse berodde mer på att valet var jämnt snarare än att utlandsrösterna var många till antalet. Men sedan 1970-talet har antalet utlandsröster i svenska val blivit fler (se figur 1), vilket kan betyda att potentialen för utlandssvenskars röster att påverka valutgången har blivit större över tid. Men

på grund av att utlandsrösterna inte räknas tillsammans saknas redovisningar i den officiella valstatistiken om exakt hur många utlandsrösterna är. Utlandsrösterna räknas på vissa håll i vallokalerna på valsöndagen, på andra håll ingår de endast i kategorin sent inkomna förtidsröster, s k onsdagsröster.⁶ Därför behövs lite detektivarbete för att uppskatta dess antal och effekter på valresultatet.

I den offentliga valstatistiken redovisas inte valnattsresultat längre tillbaka än 2002. Vi har därför från flera olika källor försökt sammanställa antalet söndagsröster och avvikelserna mellan valnattsresultat⁷ och slutresultat i svenska riksdagsval ända tillbaka till 1976 (se tabell A.1 för en fullständig sammanställning). Det finns dock ett problem med att använda dessa avvikelser för att dra säkra slutsatser om vilka partier som varit överrepresenterade i gruppen utlandsröstare. Problemet ligger i att de tillkommande rösterna under onsdagen inte uteslutande är utlandsröster. De innefattar även sent avgivna förtidsröster som inte hunnit fram till vallokalerna så att de kan räknas under valnatten. Dessutom räknas numera ett okänt antal utlandsröster i vallokalerna redan under valsöndagen. Men avvikelserna mellan valnatt och slutlig räkning är ändå intressanta eftersom det ger oss en viss ledning när det gäller partival i den växande grupp väljare vars röster räknas efter valnatten.

Resultaten ger dock ett svagt stöd för förutfattade antaganden om utlandssvenskar som stående längre till höger i politiken. Det tar sig främst uttryck i att borgerliga partier vid snart sagt varje val har erhållit ett bättre valresultat i den slutgiltiga röstsammanräkningen jämfört med valnattsresultaten. På samma sätt har socialistiska partier tenderat att förlora tiondelar i den slutgiltiga sammanräkningen. Även om långt ifrån alla tillkommande onsdagsröster inte är röster avgivna i utlandet finns en stark systematik i resultaten. Den aggregerade valstatistiken ger alltså ett visst stöd för att det vid många val har funnits en övervikt av röstande på partier till höger bland utlandsröstande svenskar och en underrepresentation av röstande på partier till vänster. Men som vi snart kommer att se är denna slutsats mycket bräcklig.

Avvikelsena mellan valnattsresultat och slutgiltigt resultat i svenska riksdagsval (se tabell A.1 för fullständig redovisning) är till synes små, men de har samtidigt varit tillräckligt stora för att vid några val orsaka så pass stora förändringar i partiernas aggregerade styrkeförhållanden att riksdagsmandat bytt ägare mellan partierna. Förutom vid valet 1979, då slutliga rösträkandet gav M ett nytt mandat och ledde till en annan riksdagsmajoritet, har vi sett mandat byta ägare vid flera val: Vid valet 2010 till exempel vann Centerpartiet ett mandat från Socialdemokraterna i den slutliga sammanräkningen.

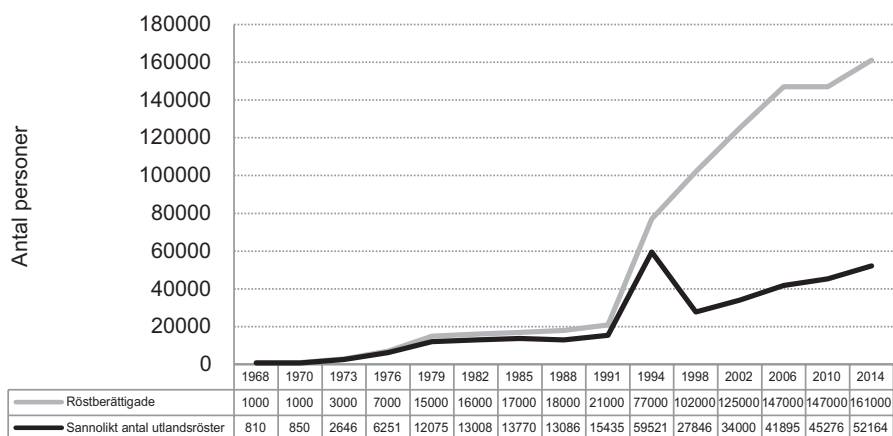
Det finns i den undersökta perioden endast ett undantag från regeln att borgerliga partier vinner mandat vid slutsammanräkningen. Vid 2014 års val knep Miljöpartiet ett mandat från Kristdemokraterna när onsdagsrösterna lades till valnattsresultaten. Vid fem av valen – 1976, 1985, 1988, 2002 och 2006 – fick slutsammanräkningen konsekvenser för mandatfördelningen.

Våra efterforskningar visar även hur antalet onsdagsröster har förändrats över tid. Vid de två senaste riksdagsvalet har omkring 190 000 röster lagts till valnatts-

resultatet i efterhand, vilket motsvarar omkring tre procent av det totala antalet avgivna röster. En orsak till ökningen av onsdagsröster är förstås att antalet röster från utlandet successivt har ökat, men också, och framför allt, på att det blivit fler väljare som inte är hemma på valdagen utan röstar i vallokaler där de råkar befinna sig under valhelgen; här handlar det alltså om sent inkomna förtidsröster. Det har blivit allt mer populärt att förtidsrösta och det finns tendenser att fler förtidsröstar sent från andra platser än sin egen valdistrikt (Valmyndigheten; Oscarsson & Holmberg 2016). Dessa röster är från Sverigeboende och kan inte skiljas ut från de röster som läggs från utlandet.

I figur 1 redovisas antalet röstberättigade utlandssvenskar och skattningar av det sannolika antalet utlandsröster som avgivits vid svenska riksdagsval 1968-2014. Skattningarna bygger på uppgifter från valdeltagandeundersökningarna som genom urvalsundersökningar bedömt valdeltagandet i gruppen utlandssvenskar. Vid det senaste valet 2014 handlar det om ungefär 50 000 utlandsröster, vilket endast utgör en tredjedel av det totala antalet röster som tillkom efter valnatten (192 047, jfr tabell A.1).

Figur 1 *Antalet röstberättigade utlandssvenskar och uppskattat antal utlandsröster i svenska riksdagsval 1968-2014*

Kommentar: Antalet utlandsröster har uppskattats med hjälp av valdeltagandeundersökningarnas särskilda urval med utlandssvenskar, se Öhrvall (2012). Antalet utlandsröster har beräknats genom att använda urvalsskattningar av valdeltagandet i gruppen röstberättigade utlandssvenskar.

Källa: SCB Valdeltagandeundersökningar 1968-2014.

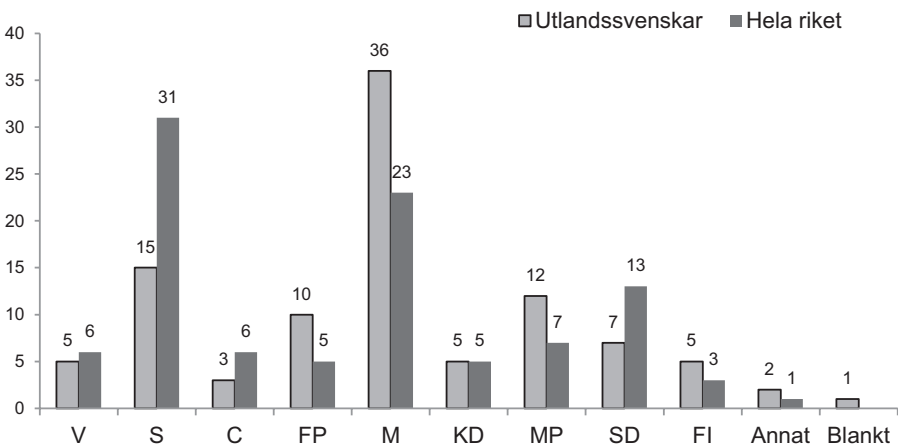
Under perioden fram till 1991 års val utgjordes lejonparten av alla onsdagsröster av röster avgivna i utlandet. Så är inte längre fallet. Efter den tidpunkten har onsdagsrösternas antal vuxit klart mer än vad antalet avgivna utlandsröster gjort. Vi

kan därför konstatera att det numera är ett utomordentligt grovhugget mått på utlandsröstares partival att jämföra valnattsresultat med slutgiltigt valresultat som vi gjort i tabell A.1. Den absoluta huvuddelen av de sent inkomna rösterna är röster lagda inom rikets gränser och inte av svenskar boende i utlandet. Dessutom räknas många utlandsröster numera i vallokalerna och ingår i den första räkningen. Det är exakt denna stora osäkerhet som ligger bakom det stora behovet av att undersöka partival i gruppen utlandssvenskar med hjälp av systematiska urvalsundersökningar. Vill vi veta mer om hur utlandssvenskar röstar är det helt enkelt bäst att fråga dem.

Så röstade utlandssvenskarna 2014

Utlandssvenskars partival är okänd terräng för valforskningen. Det har under lång tid saknats systematiska studier att luta sig på. Men i SOM-undersökningen till utlandssvenskar hade vi möjlighet att för första gången ställa frågor om röstning i riksdagsval. Först ställdes en fråga om huruvida man alls röstade i det svenska riksdagsvalet 2014. De som svarade ja fick därefter en följdfråga om vilket parti de röstade på.

Figur 2 Partival bland utlandssvenskar jämfört med valresultatet i riksdagsvalet 2014 (procent)

Kommentar: Resultaten för utlandssvenskar är viktade efter region och svarsfrekvens (se Frida Vernersdotters kapitel i denna bok för detaljer).

Källa: Valmyndigheten och SOM-undersökningen av svenskar boende i utlandet 2014.

Den konventionella visdomen att utlandssvenskar fortfarande än idag skulle stå längre till höger i politiken och i första hand stödja Moderaterna infrias av SOM-undersökningen till utlandssvenskar 2014. Resultaten visar en kraftig övervikt av

röstande på Moderaterna. Hela trettiosex procent av utlandssvenskarna som deltog i undersökningen svarar att de röstade på M i 2014 års val (se figur 2). Det är en överrepresentation med 13 procentenheter. På motsvarande sätt gjorde Socialdemokraterna ett mycket svagt valresultat bland utlandssvenskarna (15 procent), en underrepresentation med 16 procentenheter.

För övriga partier är skillnaderna mellan utlandssvenskar och bofasta svenskar mindre. Folkpartiet och Miljöpartiet står starkare i gruppen utlandssvenskar än bland bofasta (+5 respektive +3 procentenheter), medan Centerpartiet och Sverigedemokraterna har ett svagare stöd i utlandet än hemma i Sverige (-3 respektive 6 procentenheter).

Den ideologiska profilen på utlandssvenskarna är alltså generellt sett klart mer borgerlig och höger än de sverigeboende, i varje fall när vi undersöker partival i riksdagsval. Om utlandssvenskarna hade fått bestämma hade Alliansregeringen (C, FP, KD, M) fått fortsatt förtroende efter 2014 års val. Allianspartierna erhöll tillsammans nämligen en knapp majoritet, 54 procent, av utlandssvenskarnas röster i valet.

Resultaten går på den här punkten emot förväntningarna från den litteraturen om att expatrioter inte skulle skilja sig åt när det gäller beteendet vid valurnorna. I fallet Sverige kan vi rapportera stora skillnader i partival mellan bofasta och utlandsboende.

Varför röstar då sverigeboende och utlandssvenskar så pass olika? En första granskning visar att skillnaderna när det gäller partival 2014 inte enbart kan förklaras av att grupperna fortfarande har olika sammansättning med avseende på t ex ålder och utbildning. Om man exempelvis viktat om resultaten från den årliga nationella SOM-undersökningen 2014 så att respondenterna speglar gruppen utlandsboende till sin ålders- och utbildningssammansättning erhåller man visserligen en högre andel M-väljare och en lägre andel S-väljare.⁸ Förändringarna går i ”rätt” riktning men är inte alls av den magnituden att det enbart skulle vara sammansättningen av grupperna som skiljer sig åt. Det resultatet betyder att det finns en mängd andra faktorer som skiljer sig åt mellan utlandssvenskar och personer boende i Sverige som kan förklara varför de fattar så olika röstningsbeslut. Analyserna som följer i det här kapitlet syftar till att föra oss närmare ett svar på varför svenskboende och utlandssvenskar röstar på olika partier.

Stora variationer i partival mellan olika grupper av utlandssvenskar

SOM-undersökningen till utlandssvenskar visar att det finns stora variationer i partival mellan olika grupper av svenskar boende i utlandet. Men även om nivåerna för röstning på Moderaterna och Socialdemokraterna är mycket olika uppträder ändå i allt väsentligt samma slags demografiska skillnader som vi är vana att se bland personer boende i Sverige (Oscarsson & Holmberg 2013). Utlandsboende kvinnor röstar i större utsträckning på Miljöpartiet (16 procent) än utlandsboende män (7 procent). Stora könsskillnader noteras också för röstning på Feministiskt

initiativ (8 mot 1 procent) och Sverigedemokraterna (9 mot 4 procent). Precis som på hemmaplan är Moderaterna ett populärare röstningsalternativ bland män (41 procent) än bland kvinnor (32 procent). Det samlade stödet för Allianspartierna (C, FP, KD, M) är 62 procent bland män och 49 procent bland kvinnor.

Kombinationen av ålder och kön ger också samma utfall som i analyser av väljarbeteende bland personer boende i Sverige. Moderaterna står svagast bland unga kvinnor (26 procent) och starkast bland äldre män (47 procent) samtidigt som det omvända gäller för partier som Miljöpartiet och Feministiskt initiativ. Bland utlandsboende yngre kvinnor 18-39 år röstade hela 14 procent på FI och 22 procent på MP i 2014 års riksdagsval (se tabell 2).

Det finns visserligen få personer med låg utbildning – som har en obligatorisk grundutbildning eller lägre – i våra data över utlandssvenskar. Men skattningen av andelen röstande på Sverigedemokraterna 2014 (35 procent) är ändå anmärkningsvärt hög bland lågutbildade. Bland de högutbildade utlandssvenskarna – de med en universitets- eller högskoleexamen – röstade bara 5 procent på SD. I sedvanlig ordning har partier som Miljöpartiet och Folkpartiet sitt starkaste stöd bland de högutbildade och Socialdemokraterna sitt starkaste stöd bland personer med låg utbildning.

Yrkesgrupp har alltid haft stor betydelse för partival i Sverige. Även om klassröstningen har minskat finns det starkare kvarvarande skillnader i röstning mellan arbetare och medelklass-/tjänstemannagrupper i Sverige än i våra närmaste grannländer (Bengtsson et al 2013). Även bland utlandssvenskar syns spåren av det gamla industrisamhället och det finns ett tydligt samband mellan individers position i sociala hierarkier och partival. Socialdemokraterna når visserligen bara 22 procent i den relativt lilla gruppen utlandsboende arbetare, men det är ändå gruppen där S står starkast. Moderaterna får egen majoritet (!) med 57 procent av rösterna bland tjänstemän med höga poster. Andelen M-röster växer tydligt beroende på tjänstemannaställning, från 28 procent i gruppen tjänstemän, via 44 procent i gruppen tjänstemän med arbetsledande funktion till 57 procent bland tjänstemän med verksamhetsledande funktion. Även i gruppen företagare växer andelen M-röster med position, från egenföretagare (35 procent), via småföretagare med 1-9 anställda (48 procent), till företagare med 10 anställda eller fler (55 procent).

I SOM-undersökningen till utlandssvenskar avstod vi från att fråga om inkomst på grund av att det är vanskligt att jämföra vad olika inkomster i olika valutor egentligen motsvarar för levnadsstandard i olika länder. Istället användes en mjukare formulerad fråga om i vad mån hushållet klarade sig på sina inkomster (se tabell 1). Även här återfinns stora skillnader framför allt i röstning på Moderaterna. I den grupp som bedömde att man klarade sig mycket bra på sin inkomst röstade 42 procent på Moderaterna, vilket kan jämföras med 29 procent i den grupp som bedömer att man klarar sig ganska eller mycket dåligt. Även om måttet inte återspeglar faktiska inkomster på ett perfekt sätt är det ändå tydligt att de som subjektivt upplever att de har det bra ställt ekonomiskt tenderar att rösta på M i väsentligt högre utsträckning än mindre välbärgade utlandssvenskar.

Tabell 1 Partival bland utlandssvenskar efter kön, ålder, utbildning och yrke 2014 (procent)

Grupp	V	S	C	FP	M	KD	MP	SD	FI	Annat	Blankt	Summa	n
Samtliga	5	15	3	10	36	5	12	7	5	2	1	100	1 468
Kön (CV=.27)													
Kvinna	7	14	3	10	32	4	16	4	8	1	1	100	685
Man	3	15	4	10	41	6	7	9	1	2	2	100	737
Ålder (CV=.15)													
18-29 år	2	15	6	7	31	3	10	6	14	4	2	100	147
30-39 år	7	12	5	11	27	3	21	4	7	1	2	100	350
40-49 år	3	13	2	11	40	5	11	9	3	2	1	100	345
50-59 år	5	16	3	11	40	6	9	6	3	0	1	100	248
60-69 år	8	18	1	9	39	7	5	10	0	2	1	100	240
70-75 år	2	17	1	10	51	5	5	7	1	1	0	100	138
Kvinnor (CV=.15)													
18-39 år	8	12	6	7	26	2	22	1	14	1	1	100	269
40-59 år	5	13	2	13	35	5	14	6	5	1	1	100	266
60-75 år	7	17	1	10	40	6	9	7	0	3	0	100	150
Män													
18-39 år	4	14	5	12	31	4	13	9	2	4	2	100	210
40-59 år	3	13	4	9	46	7	5	9	1	1	2	100	312
60-75 år	4	18	2	8	47	7	2	10	1	0	1	100	215
Klarar du dig med din nuvarande hushållsinkomst													
Mycket bra	4	11	4	10	42	5	11	7	4	1	1	100	710
Ganska bra	5	20	3	10	31	5	13	6	4	2	1	100	521
Varken bra eller dåligt	7	9	3	10	30	5	14	7	9	4	2	100	146
Mycket dåligt	17	17	0	6	29	0	14	4	12	0	1	100	52
Utbildning (CV=.16)													
Låg utbildning	4	27	0	0	28	8	5	28	0	0	0	100	35
Medelhög utbildning	5	18	2	7	36	4	10	9	5	2	2	100	300
Hög utbildning	5	13	4	11	37	5	13	5	5	1	1	100	1091
Yrkesgrupp (CV=.16)													
Tjänsteman	7	16	5	13	28	4	18	2	4	2	1	100	355
Tjänsteman med arbetsledande funktion	5	12	2	11	44	5	10	9	2	0	0	100	278
Tjänsteman med verksamhetsledande funktion	2	11	3	8	57	7	2	7	2	0	1	100	210
Arbetare	8	22	4	4	19	2	11	11	14	3	2	100	181
Arbetare med arbetsledande funktion	8	19	0	6	29	4	15	8	7	2	2	100	79
Företagare: ingen anställd	6	8	6	10	35	5	15	6	6	1	2	100	98
Företagare: 1-9 anställda	1	3	2	19	48	8	7	10	2	0	0	100	78
Företagare: 10 eller fler anställda	0	9	3	10	55	6	5	4	2	0	6	100	71
Förvärvsarbete (CV=.14)													
Förvärvsarbetande (äv sjukskriven, föräldraledig)	5	13	4	10	35	5	15	6	5	1	1	100	884
Arbetsmarknadspolitisk åtgärd/Arbetslös	7	30	5	14	21	3	9	2	2	3	4	100	50
Ålderspensionär/avtalspensionär	6	16	2	9	46	7	4	9	1	0	0	100	261
Studierande	4	19	3	6	37	3	16	0	11	0	1	100	55
Annat	7	15	0	16	38	6	7	5	2	2	2	100	70

Kommentar: Frågan som är ställd lyder: "Vilket parti röstade du på i det svenska riksdagsvalet 2014?". Notera att för vissa grupper är antalet svarande mycket litet. Antalet jordbrukare är för få (6 personer) för att särredovisa i tabellen. Alla resultat är viktade efter region för att kompensera

för urvalsdesignen i undersökningen (se metodkapitlet i denna volym). Vid beräkningarna av Cramers V – som är ett χ^2 -baserat korrelationsmått mellan 0 och 1 – har vi inte tagit hänsyn till viktning. "Klärar du dig på din nuvarande hushållsinkomst" bygger på frågan: "Hur klärar sig ditt hushåll på nuvarande inkomst?". Svartalternativen är 5 till antalet och sträcker sig mellan "Mycket bra" – "Mycket dåligt". "Utbildning" bygger på frågan: "Vilken skolutbildning har du?". Svartalternativen lyder: "1. Ej fullgjort grundskola (eller motsvarande obligatorisk skola)", "2. Grundskola (eller motsvarande obligatorisk skola)", "3. Studier vid gymnasium, folkhögskola (eller motsvarande)", "4. Examen från gymnasium, folkhögskola (eller motsvarande)", "5. Eftergymnasial utbildning, ej högskola/universitet", "6. Studier vid högskola/universitet", "7. Examen från högskola/universitet" och "8. Studier vid/examen från forskarutbildning". Kategoriseringen är: "Låg utbildning" (grupp 1-2), "Medelhög utbildning" (grupp 3-5), "Hög utbildning" (6-8). Frågeställningen för kategorin "Yrkesgrupp" lyder: "Vilken av de här yrkesgrupperna hör/hörde du till?". Svartalternativen är 10 till antalet och går mellan "Tjänsteman" – "Jordbrukare med en eller flera anställda" (som nämnts ovan är gruppen jordbrukare bortkodade då antalet respondenter endast uppgår 6 stycken). "Förvärsarbete" bygger på frågan "Vilken av de här grupperna tillhör du för närvarande?". Svartalternativen är 7 till antalet och sträcker sig mellan "Förvärsarbetande (även sjukskriven, föräldraledig)" – "Annat". I kategorin har svartalternativen "Har arbete i arbetsmarknadspolitiska åtgärder/genomgår arbetsmarknadsutbildning" och "Arbetslös" kodats samman på grund av lågt svarandeantal.

Källa: SOM-undersökningen till utlandssvenskar 2014.

När det gäller arbetsmarknadsställning är det framför allt arbetslösa och studerande som avviker från den dominerande gruppen förvärsarbetande. Bland arbetslösa – som av naturliga skäl inte samlar särskilt många svarande i det här sammanhanget – har de rödgröna partierna 46 procent av rösterna, jämfört med 32 procent bland förvärsarbetande. I den likaledes lilla grupp studerande utlandssvenskar finns en överrepresentation av röstande på Feministiskt initiativ (11 procent) och Miljöpartiet (16 procent) samtidigt som Sverigedemokraterna inte är representerade alls (0 procent). I en regressionsanalys där samtliga variabler i tabell 1 finns med kvarstår direkta effekter av kön, ålder, yrkesgrupp och inkomst men inte av utbildning på partival. Sannolikheten att tillhöra kategorin röstande på Moderaterna tenderar att vara högre bland äldre, män, icke-studerande, tjänstemän och företagare samt bland höginkomsttagare.

Partival bland expatrioter med olika stark relation till hemlandet

När det gäller grundläggande demografiska variabler följer skillnaderna i röstningsbeteende förväntade mönster även om de på några punkter är tydligare än bland bofasta svenskar. Vi vet emellertid att utlandssvenskarna har en annorlunda sammansättning än den svenska befolkningen exempelvis när det gäller ålder och utbildning. Vi behöver därför kunna skilja mellan olika typer av utlandssvenskar för att bättre kunna förstå varför röstningsmönstren ser ut som de gör. Även detta steg inbegriper analyser som tidigare aldrig genomförts.

Vi introducerar nu förklaringsfaktorer som har specifikt med utlandssvenskars livsvillkor att göra, som till exempel var i världen de bor, hur länge de bott utomlands, om de tänker sig flytta tillbaka till Sverige, vilka skäl de uppgett för flytten

utomlands, hur intresserade de är av nyheter från Sverige, hur ofta de har kontakter med vänner Sverige, och i vilken utsträckning de tagit del av valinformation och så vidare (se tabell 2). De flesta av dessa faktorer har att göra med upplevt eller faktiskt avstånd – antingen i rum eller i tid – till det gamla hemlandet. Frågeställningen är i vad mån den här typen av faktorer alls har betydelse för röstmönster bland utlandssvenskar.

Utlandssvenskar i olika delar av världen röstar inte likadant. Region har en självständig betydelse för deras partival i svenska riksdagsval. Det visar sig att utlandssvenskar i Norden, Latinamerika och USA/Kanada har en klart lägre andel röstande på Moderaterna (28, 24 respektive 35 procent) än i Västeuropa, Afrika och Mellanöstern, Asien och Östeuropa (mellan 41-45 procent). Partier som MP och FI har sina starkaste fästen i de Nordiska länderna (16 respektive 7 procent) medan Vänsterpartiet står utomordentligt starka i Latinamerika (18 procent). Även om det statistiska underlaget är litet är det intressant att konstatera att Sverigedemokraterna gjorde ett utmärkt val i Asien, Östeuropa och USA/Kanada (12-14 procent) men hade klart sämre utdelning bland utlandssvenskar boende i Afrika, Västeuropa och Latinamerika (3-6 procent) (se tabell 2).

Förklaringarna som ligger nära till hands är att skillnaderna i röstning mellan olika regioner i världen beror på de demografiska skillnader som har uppmärksammats i flera kapitel i den här boken: Utlandssvenskar i de nordiska länderna består av fler unga personer som antingen studerar eller huvudsakligen utför icke-kvalificerade enklare arbeten medan utlandssvenskar i Asien och Västeuropa består av en större andel äldre och mer etablerade tjänstemannagrupper varav många befinner sig mitt i en yrkeskarriär som utlandsstationerad. Och i Latinamerika återfinns återemigrerade svenska medborgare med en familjebakgrund som politiska flyktingar undan hårdföra högerregimer.

I tabell 2 redovisar vi partival för grupper av utlandssvenskar som har olika starka relationer till Sverige i betydelsen att det förflutit olika lång tid sedan de flyttade från Sverige, att intresset för svensk politik och exponeringen för svenska nyheter och medier varierar eller att kontakterna med Sverige och beredskapen att flytta hem kan se olika ut. Analysen tar sin utgångspunkt i en idé om att styrkan i anknytningen till Sverige – om det så handlar om vänner, nyheter eller resvanor – har betydelse för hur utlandsröstare formerar sina politiska preferenser.

Vi förväntar oss att personer som bott länge utomlands och inte har så mycket kontakt med hemlandet avviker mer från den nationella röstfördelningen än utlandsboende som har en starkare anknytning till Sverige. Boendetid utomlands skulle i så fall vara en central faktor som i kombination med få kontakter och information från hemlandet skulle leda till ett slags konservering av de partipreferenser man hade vid den tidpunkt då man lämnade sitt hemland: Psykologiskt tänker vi oss att det fungerar på samma sätt som när individer bygger upp en stark partiidentifikation, det vill säga ett starkt anhängarskap till ett visst parti (Converse 1969; Miller & Shanks 1996; Berglund 2000). Upprepad röstning på

ett och samma parti – i det här fallet skulle det främst handla om Moderaterna – leder till att röstningsbeteendet blir mer slentrian: partivalet blir en vana (Dinas 2013). Få kontakter med hemlandet och med vänner och släktingar där skulle, i kombination med svag exponering för nyheter och medier från hemlandet innebära att det inte uppstår lika många tillfällen att uppdatera partipreferenser. I det här specifika fallet med utlandssvenskar skulle denna ”avhängdhets”-effekt i så fall främst ta sig uttryck i en större benägenhet att rösta på Moderaterna; en förväntan som bygger på ett antagande om att Moderaterna under mycket lång tid varit det mest populära partiet i gruppen utlandsboende svenskar.

Det är möjligt att finna ett visst stöd för idén om ett slags slentrianröstning på Moderaterna bland svenskar som bott länge utanför Sverige. När det gäller hur länge man bott utomlands har vi delat upp utlandssvenskarna i fem lika stora grupper. Tabell 3 visar att skillnaderna i röstning inte är dramatiskt olika bland utlandssvenskar som bott kort tid utomlands (0-5 år) och utlandssvenskar som spenderat långs tid (mer än 32 år). Men skillnaderna går i förväntad riktning: Moderaterna är klart starkast i gruppen som bott längst utomlands (42 procent) och står svagast i gruppen utlandssvenskar som bott kortast tid utomlands, mellan 0-5 år (28 procent).

Även när det gäller intresse för svensk politik saknas starka samband med sannolikheten för att rösta på Moderaterna. Bland de mest politiskt intresserade röstar 35 procent på Moderaterna. Motsvarande andel bland de som svarar att de är ”ganska intresserad” av svensk politik är 38 procent, alltså bara blygsamt högre. I den lilla grupp som anser sig vara inte särskilt eller inte alls intresserad av svensk politik är andelen M-röster 33 procent. Eftersom politiskt intresse samvarierar starkt med ålder behöver vi pröva sambandet i en multipel regressionsanalys för att kunna analysera fler variabler samtidigt.

I SOM-undersökningen till utlandssvenskar ställdes också frågor som på ett mer påtagligt sätt signalerar kontakt med Sverige: hur ofta man reser ’hem’ till Sverige. De här resultaten ger dock inte något direkt stöd för vår förväntan om att flitiga kontakter leder till lägre benägenhet att ompröva politiska ställningstaganden. Det är nämligen relativt små skillnader i röstning mellan utlandssvenskar med olika besöksfrekvens i Sverige. I den grupp som inte rest till Sverige *under de senaste 12 månaderna* är andelen Moderata röster till exempel mycket liten, bara 26 procent, samtidigt som andelen S-röster är lika stor, 27 procent. Bekymret här är att det kan finnas många skäl varför man aldrig reser tillbaka: det kan vara självvalt därför att man inte vill, det kan vara naturligt eftersom man inte har några vänner eller släktingar att besöka i Sverige, det kan också vara en ekonomisk fråga att man helt enkelt inte har tillräckligt med pengar för att göra långa resor. En annan förklaring till de uteblivna resultaten kan vara att de utlandsboende som är mest deattacherade från Sverige samtidigt är de personer som heller inte vill besvara en enkät från ett svenskt universitet.

Tabell 2 Partival bland utlandssvenskar efter boenderegion, antal boendeår utomlands, intresse för svensk politik, exponering för svenska nyheter och medier, resvanor och inställning till att flytta tillbaka till Sverige 2014 (procent)

Grupp	V	S	C	FP	M	KD	MP	SD	FI	Annat	Blankt	Summa	n
Samtliga	5	15	3	10	36	5	12	7	5	2	1	100	1 468
Boenderegion (CV=.13)													
Västeuropa inkl AU och NZ exkl Norden	4	14	4	12	41	4	11	3	5	1	1	100	532
Norden	7	15	3	8	28	5	16	8	7	2	1	100	258
Afrika och Mellanöstern	3	22	3	11	41	8	6	3	2	0	1	100	101
Asien	5	10	3	8	48	4	6	12	1	1	2	100	207
Östeuropa och fd SSSR	2	10	1	7	45	8	7	12	4	3	1	100	137
Latinamerika	18	22	3	9	24	4	8	6	5	1	0	100	95
USA/Kanada	2	12	3	11	35	6	11	14	2	2	2	100	138
År utomlands (CV=.10)													
0-5 år	4	14	3	8	28	5	16	6	12	2	2	100	322
6-11 år	7	10	5	13	34	5	13	6	4	1	2	100	363
12-18 år	5	15	3	10	40	4	14	3	3	3	0	100	269
19-32 år	3	16	5	10	39	4	9	10	2	1	1	100	266
32-75 år	6	19	1	8	42	5	7	9	1	2	0	100	248
Intresse för svensk politik (CV=.14)													
Mycket intresserad	6	12	3	11	35	5	10	10	6	1	1	100	630
Ganska intresserad	4	16	4	10	38	4	12	5	4	2	1	100	640
Inte särskilt/ inte alls intresserad	5	16	4	7	33	3	20	4	1	2	5	100	186
Exponering av svenska nyheter (CV=.10)													
Låg exponering	6	14	3	6	39	3	16	5	4	3	1	100	355
Medelhög exponering	6	15	4	11	34	5	11	6	5	1	2	100	556
Hög exponering	3	14	2	13	36	6	11	8	5	1	1	100	546
Exponering av svenska medier (CV=.16)													
Låg exponering	6	14	2	8	38	5	15	8	1	1	2	100	285
Medelhög exponering	6	15	4	10	36	4	11	5	5	2	2	100	548
Hög exponering	4	14	4	11	35	5	11	8	6	1	1	100	633
Sökt/fått information om riksdagsvalet (index) (CV=.12)													
I mycket liten utsträckning	10	30	2	4	30	3	10	1	2	2	6	100	56
I liten utsträckning	9	24	1	7	31	7	11	6	1	1	2	100	210
I varken stor eller liten utsträckning	5	12	4	12	39	4	13	5	1	3	2	100	220
I stor utsträckning	4	11	3	11	40	5	11	6	6	2	1	100	522
I mycket stor utsträckning	5	13	4	10	34	4	13	9	7	1	0	100	447
Rest till Sverige? (CV=.12)													
Ingen gång	7	26	1	5	26	3	10	15	2	4	1	100	184
Någon gång under de senaste 12 månaderna	5	16	2	10	37	5	11	6	4	2	2	100	419
Någon gång i halvåret	5	11	3	13	39	5	13	4	4	2	1	100	387
Någon gång i kvartalet	4	12	5	9	37	4	16	7	6	0	0	100	326
Fler gånger	8	14	5	12	35	5	5	7	8	1	0	100	114
Flytta tillbaka till Sverige? (CV=.11)													
Ja, helt säkert	3	16	5	12	38	5	10	5	3	1	2	100	242
Ja, förmodligen	5	14	4	11	35	6	11	5	7	2	0	100	336
Kanske	4	14	5	9	34	3	16	7	6	1	1	100	448
Nej, förmodligen inte	7	15	1	8	41	5	10	6	3	2	2	100	319
Nej, helt säkert inte	7	9	0	8	37	6	12	13	1	2	5	100	73

Forts.

Grupp	V	S	C	FP	M	KD	MP	SD	FI	Annat	Blankt	Summa	n
Stolt över att vara svensk (CV=.16)													
Stämmer helt	4	15	4	10	40	4	12	6	3	1	1	100	822
Stämmer ganska bra	6	14	3	10	32	5	14	7	7	1	1	100	473
Stämmer inte särskilt bra/inte alls	12	7	3	11	23	7	9	11	9	6	2	100	128
Känner du dig hemma i Sverige (CV=.11)													
1 Kanner mig inte alls hemma	2	12	0	5	44	3	5	13	5	5	5	100	119
2	7	18	3	12	29	4	13	7	5	1	1	100	131
3	4	13	4	8	36	6	13	6	6	2	1	100	279
4	5	15	3	9	34	5	15	7	3	2	1	100	442
5 Kanner mig helt hemma	6	14	4	13	38	4	10	5	4	1	0	100	453

Kommentar: Frågan som är ställd lyder: "Vilket parti röstade du på i det svenska riksdagsvalet 2014?". Alla resultat är viktade efter region för att kompensera för urvalsdessignen i undersökningen (se metodkapitlet i denna volym). Vid beräkningarna av Cramers V – som är ett chi2-baserat korrelationsmått mellan 0 och 1 -- har vi inte tagit hänsyn till viktning. Kategorierna "Antal år utomlands" och "Antal år utomlands" bygger på frågorna: "Vilket år flyttade du dit [till det land du nu bor i]?", "I vilka länder har du bott i minst 12 sammanhängande månader innan du flyttade till [Land]?" och "I vilka länder har du bott i minst 12 sammanhängande månader innan du flyttade till [Land]?". Frågan om intresse för svensk politik bygger på frågan: "Hur intresserad är du i allmänhet av politik?". Svartalternativen lyder: "Mycket intresserad", "Ganska intresserad", "Inte särskilt intresserad" och "Inte alls intresserad". I tabellen ovan har svartalternativen "Inte särskilt och inte alls intresserad" slagits samman till en kategori. Indexet "Exponering av svenska nyheter" är sammanställt av frågan: "I vilken utsträckning brukar du ta del av nyheter i [Land] via svenska medier?", med svartalternativen: "Lokal dagstidning", "Nationell dagstidning", "Gratistidning", "TV-nyheter" och "Radionyheter". Indexet "Exponering av svenska nyheter" är sammanställt av frågan: "Hur ofta använder du följande svenska kanaler och tjänster?" tillsammans med svartalternativen: "SVT World", "SVT1, SVT2, SVTB Barnkanalen", "SVT Play", "TV4", "TV4 Play", "Andra svenska betal- eller reklam-tv-kanaler", "Sveriges Radio", och "aftonbladet.se". Indexet för "Sökt/fått information om riksdagsvalet" är sammanställt av frågan: "Har du fått eller själv sökt information om det svenska Riksdagsvalet 2014 på något av följande sätt?" tillsammans med svartalternativen: "Fått information från Valmyndigheten skickat till min hemadress", "Besökt Valmyndighetens hemsida", "Fått valbroschyr eller liknande trycksak", "Besökt någon av partiernas hemsidor", "tagit del av någon reklamfilm eller film", "Tagit del av information från parti", "Tagit del av resultat från opinionsundersökningar", "Följt debatter och utfrågningar av partiledarna" och "Läst eller sett nyheter om valet". Indexet "Kontakter med vänner i Sverige" är sammanställt av frågan "När det gäller att hålla kontakt med familj och vänner, har du under den senaste månaden använt något av följande?" tillsammans med svartalternativen "Telefonsamtal", "Videosamtal", "SMS", "E-post", "Chatt", "Facebook", och "Andra sociala medier". Frågeställningen för frågan "Rest till Sverige" lyder: "Hur ofta har du under de senaste 12 månaderna gjort något av följande?". Svartalternativen är 7 till antalet och går mellan "Ingen gång" – "Flera gånger i veckan". Frågeställningen för frågan "Flytta tillbaka till Sverige" lyder: "Tror du att du någon gång kommer att flytta till Sverige?". Svartalternativen är 5 till antalet och går mellan "Ja, helt säkert" – "Nej, helt säkert inte". Frågan om respondenten är stolt över att vara svensk lyder: "I vilken utsträckning stämmer följande? – Jag är stolt över att vara svensk". Svartalternativen sträcker sig från "Stämmer helt", "Stämmer ganska bra", "Stämmer inte särskilt bra" till "Stämmer inte alls". I tabellen är de som svarat "Stämmer inte särskilt bra" och "Stämmer inte alls" sammanslagna till en kategori. Frågeställningen för hur hemma respondenten känner dig i Sverige lyder: "Hur väl känner du dig hemma i Sverige?". Respondenten får som svar placera ut sig på en skala mellan 1–7, där 1="Känner mig inte alls hemma" och 7="Känner mig helt hemma". För att få en mer tillförlitlig mätning, då antal personer varit väldigt få, har kategorierna 1–3 slagits samman och till "Känner mig inte alls hemma". Detta gör att vi får en skala som sträcker sig mellan 1–5, där 1="Känner mig inte alls hemma" och 5="Känner mig helt hemma".

Källa: SOM-undersökningen till utlandssvenskar 2014.

Hypotesen om att få kontakter med Sverige leder till mer konserverade M-sympatier får ytterligare stryk när vi studerar röstmönster bland personer som gör olika bedömningar av sannolikheten att i framtiden flytta tillbaka till hemlandet. De fåtal personer i vårt datamaterial som 'helt säkert inte' skulle flytta tillbaka till Sverige är visserligen andelen S-röster låg (8 procent), samtidigt som andelen M-röster är på en 'normal' nivå (37 procent). Men bland dessa aldrig-återvändare finns också en hög andel röstande på Sverigedemokraterna (13 procent), något som i det här sammanhanget försvagar vår hypotes betydligt. Den höga andelen röster på ett nykomlingsparti som SD visar att bland personer som inte vill ha med Sverige att göra tycks det finnas en del väljare som har tagit intryck av händelser och opinionsutveckling i Sverige och låtit sitt röstningsbeteende påverkas av ett aktuellt utbud av partier.

Nationell stolthet har ett i det här sammanhanget relativt starkt samband med röstning. Graden av stolthet att vara svensk påverkar tydligt benägenhet att rösta på Moderaterna. Bland personer som instämde i påståendet "Jag är stolt att vara svensk" röstade 40 procent på Moderaterna i 2014 års riksdagsval. Motsvarande andel bland "stämmer inte särskilt bra" och "stämmer inte alls" var klart lägre, 23 procent.

Att inte känna sig hemma i Sverige är ett slags känslor av rotlöshet som tidigare studier har kunnat knyta till en förhöjd benägenhet att rösta på Sverigedemokraterna (Strömbäck 2015). Intressant nog återfinns vi denna tendens även bland svenskar boende i utlandet. SD når i undersökningen 13 procent i gruppen som inte känner sig hemma i Sverige. Attityden tycks gå hand i hand med att inte känna sig stolt att vara svensk: i denna grupp når SD ett starkare stöd (11 procent) än bland icke-stolta.

Vi konstaterar att oavsett hur vi väljer att operationalisera Sverigeanknytning eller Sverigeavstånd bland utlandssvenskarna – förfluten tid utomlands, mediekonsumtion, intressen, resvanor, eller attityder – återfinns generellt sett svaga samband med partival, och i en del fall går resultaten inte heller i förväntad riktning. I regressionsmodeller där vi samtidigt prövar många förklaringsvariabler till partival – såsom till exempel kön, ålder, yrke, inkomst, utbildning – återfinns få och svaga statistiskt signifikanta skillnader i stödet för Moderaterna för de variabler som har att göra med att man bott länge utomlands i kombination med få kontakter med hemlandet. Det kanske tyngsta nederlaget för vår hypotes om ett slentrianmässigt röstande på Moderaterna bland äldre sedan länge utflyttade utlandssvenskar med få kontakter med Sverige är att det förekommer utlandssvenskar som röstat på partier som var utomordentligt små eller inte ens existerade vid den tidpunkt då de lämnade Sverige, som till exempel Sverigedemokraterna och Feministiskt initiativ.

Åsiktsröstning bland svenska expatrioter

Svenska väljare är bland de flitigaste åsiktsröstarna i världen. Med detta avses att det existerar ett starkare samband mellan inställning i sakfrågor och valet av parti

i Sverige än i många andra länder (Bengtsson et al. 2014; Oscarsson & Holmberg 2016). Anledningarna till varför Sverige kommit att fostra åsiktsröstande väljare är många. Kombinationen av faktorer som minskad klassröstning, försvagade känslor av anhängarskap, valkampanjer som dominerats av framåtblickande mandatgivande och en osedvanligt endimensionell konfliktstruktur i partisystemet har utgjort en grogrund för en situation där partier främst konkurrerat om väljarna med hjälp av ideologiska ställningstaganden i centrala politiska sakfrågor (Oscarsson 2013). Det är alltjämt väljarnas ideologiska ställningstaganden – främst i sakfrågor knutna till den klassiska vänster-högerdimensionen men även i frågor som rör EU, miljö, jämställdhet och immigration – som är dominerande förklaringsfaktorer i studier av politisk förändring vid valurnorna. Utan att ta hänsyn till väljares åsikter i sakfrågor står man sig slätt om man vill förklara partival, partibyten och regeringskiften i Sverige.

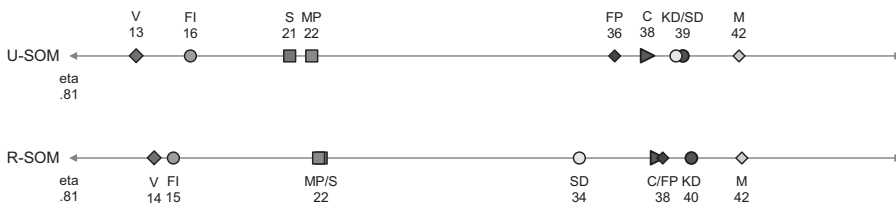
Det är därför inte särskilt märkligt att en analys av utlandssvenskars röstande också tar utgångspunkt i en förväntan om starka samband mellan sakfrågeståndpunkter och partival. Vi förväntar oss dock inte att sambandet ska vara lika starkt som bland bofasta svenskar, eftersom de bofasta totalt sett borde vara mer informerade om politiska aktörers (partiers) ställningstaganden och ha en större vana att ta ställning till de politiska sakfrågor vi ställt frågor om.

I SOM-undersökningen till utlandssvenskar 2014 valde vi att ställa ett antal frågor om inställning till politiska förslag där vi har möjlighet att göra direkta jämförelser med gruppen bofasta svenskar. I figur 3 har vi först undersökt samvariationen mellan ideologisk vänster-högeridentifikation och partival bland bofasta svenskar och utlandssvenskar. Figuren illustrerar de genomsnittliga positionerna för partiernas väljare i de båda grupperna. Resultaten visar en utomordentligt hög överensstämmelse mellan de båda grupperna. De genomsnittliga positionerna av partiernas väljare längs den ideologiska vänster-högerekalan är lika. Den största skillnaden gäller Sverigedemokraterna: partiets utlandsboende väljare placerar sig i genomsnitt längre till höger än de väljare som bor i Sverige ($t=5,06$, $p=.000$).

I vår analys används ett variansmått (η^2) för att mäta styrkan i samvariationen, det vill säga hur stark korrelation det finns mellan sakfrågeståndpunkt och partival. Koefficienten kan tolkas som ett mått på graden av partipolitisering. Resultaten visar i det här fallet att vänster-högeridentifikation har lika stark samvariation med partival bland utlandssvenskar ($\eta^2=.81$) som bland bofasta svenskar ($\eta^2=.81$). Vi drar slutsatsen att partipolitiseringsen längs vänster-högerdimensionen på det hela taget är lika stark i gruppen sverigeboende som i gruppen utlandsboende.

Även om det finns likheter i hur väljargrupper sprider ut sig längs vänster-högerdimensionen visar resultaten att utlandsboende står längre till höger i politiken än vad sverigeboende gör. Den genomsnittliga självplaceringen längs den femgradiga vänster-högerdimensionen bland utlandssvenskar är 3,19 och bland sverigeboende 2,99. Skillnaden – drygt två tiondelar på den femgradiga skalan – är inte dramatisk men distinkt och klart signifikant ($t=-8,46$; $p=.000$).

Figur 3 Partiväljares ideologiska vänster-högerplacering 2014 bland utlandssvenskar och bofasta svenskar (medeltal, eta)

Kommentar: Frågan lyder: "Man talar ibland om att politiska åsikter kan placeras in på en vänster-högerskala. Var någonstans skulle du placera dig själv på en sådan skala?". Svartalternativen: "Klart till vänster", "Något till vänster", "Varken till vänster eller till höger", "Något till höger" och "Klart till höger". Medeltalen i figuren har beräknats för värden mellan 1-5 och sedan multiplicerats med 10 av estetiska skäl för att undvika decimaler i figuren.

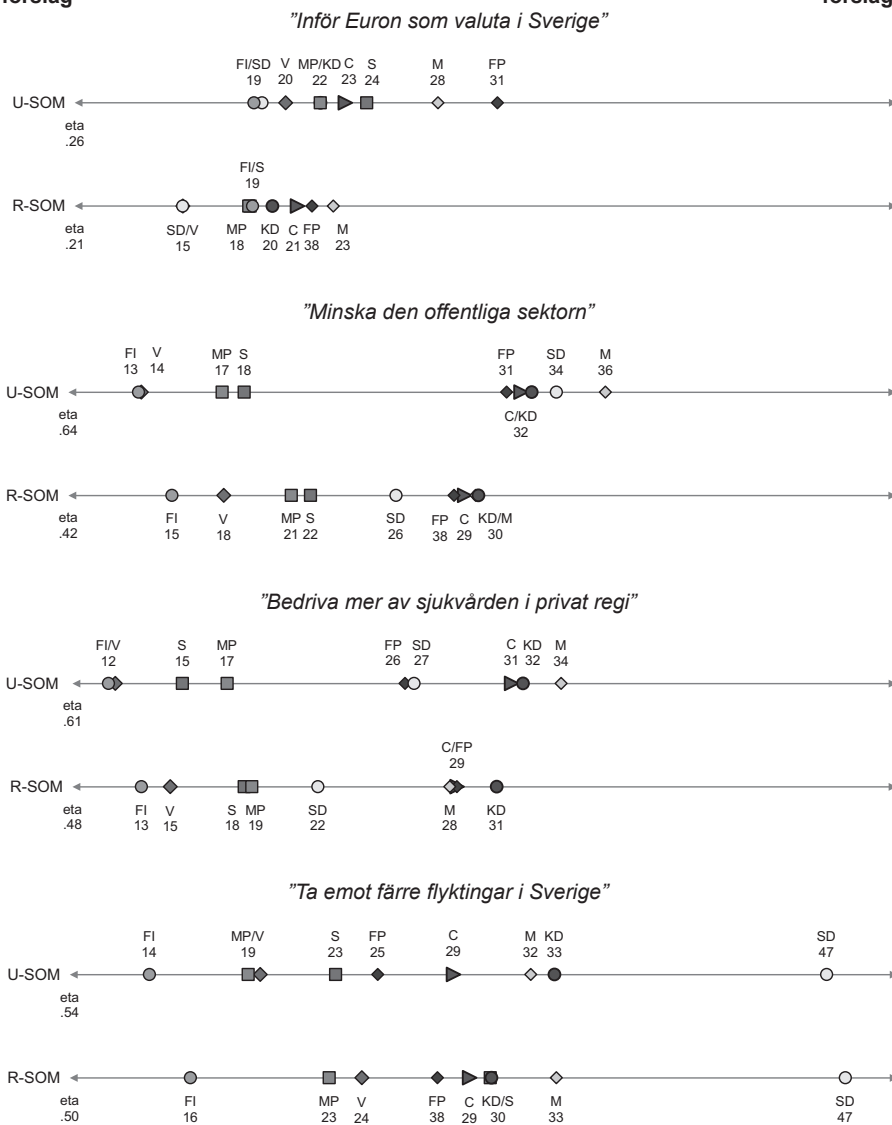
Källa: SOM-undersökningen av svenskar boende i utlandet 2014 ('U-SOM') samt den nationella SOM-undersökningen 2014 ('R-SOM').

I figur 4 har vi vidgat analysen av åsiktsröstning bland utlandssvenskar till att gälla inställning till en uppsättning mer konkreta politiska förslag. Intressant nog återfinns för sex av nio sakfrågor en högre grad av partipolarisering bland utlandssvenskar än bland Sverigeboende. Det betyder indirekt att styrkan i en av väljarforskningens främsta förklaringsfaktorer – åsiktsröstningen – befinner sig totalt sett på en något *högre* nivå bland utlandsboende svenskar än bland bofasta. Man skulle kunna misstänka att förklaringen ligger i att utlandssvenskarna är en på det hela taget mer välutbildad och välbärgad grupp än gruppen bofasta svenskar. Men den förklaringen underkänns i en flervariabelanalys: Resultatet att åsiktsröstningen är starkare bland utlandsboende står sig även under kontroll för saker som vi vet har betydelse för graden av åsiktsröstning bland väljare, som till exempel kön, ålder, utbildningsnivå och politiskt intresse. Trots att utlandssvenskar inte har lika stark anknytning till Sverige eller lika ofta exponeras för nyheter om svensk politik är sambandet mellan sakfrågeåsikter och partival alltså starkare i den gruppen. Då har vi också tagit hänsyn till att Sverigeboende och utlandsboende är demografiskt olika. Det är ett överraskande resultat.⁹

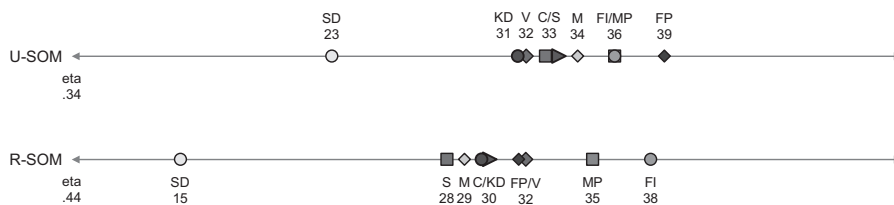
Figur 4 Partiväljares inställning till ett antal utvalda politiska förslag bland utlandssvenskar och sverigeboende, 2014 (medeltal, eta)

mycket dåligt förslag

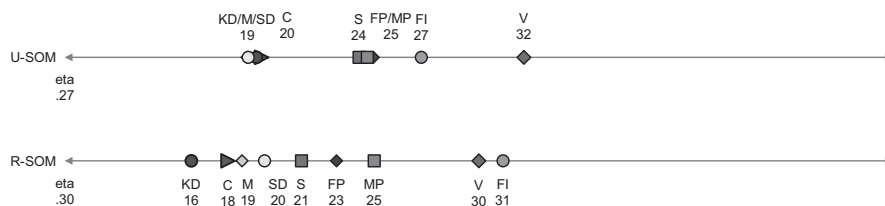
mycket bra förslag

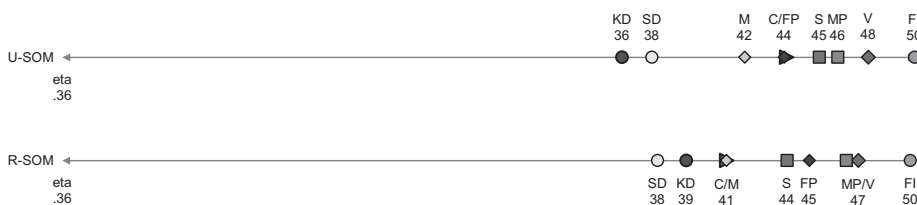
"Öka arbetskraftsinvandringen till Sverige"

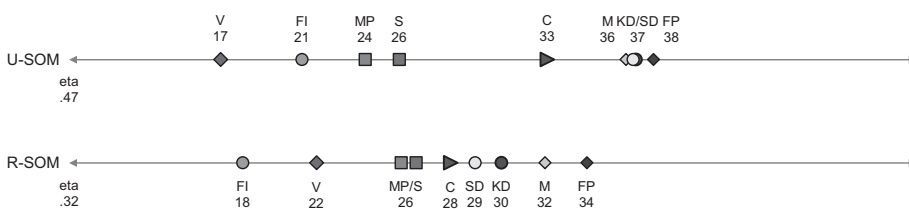
"Införa republik med vald president"

"Arbeta för ett mer jämställt samhälle"

"Sverige bör söka medlemskap i NATO"

Kommentar: Figuren visar de genomsnittliga åsiktspositionerna hos partiernas väljare för de sakfrågor som ställdes identiskt i den nationella SOM-undersökningen 2014 och i den globala SOM-undersökningen av svenskar boende i utlandet. Respondenterna fick ta ställning till förslagen med hjälp av en femgradig skala från "mycket bra förslag" till "mycket dåligt förslag". I utlands-SOM-undersökningen användes ytterligare ett alternativ "ingen uppfattning" vilket kan ha konsekvenser för beräkningen av polariseringsmått. I figuren är genomsnittet omräknade så att de går mellan 10 (mycket dåligt) till 50 (mycket bra). Medeltal är inte helt korrekt att använda för ordinalskalor. I det här fallet ger medeltalsberäkningarna dock inga andra resultat än om man

skulle valt att uttrycka gruppernas position med hjälp av t ex procentandelen positivt inställda till de olika förslagen. Alla resultat är viktade efter region för att kompensera för urvalsdesignen i undersökningen (se metodkapitlet i denna volym). Andelen respondenter som svarar "ingen uppfattning" på de olika sakfrågorna är relativt liten i gruppen utlandssvenskar: euro (7 procent), minska offentlig sektor (10 procent), privat sjukvård (5 procent), flyktingar (5 procent), arbetskraftsinvandring (11 procent), införa republik (4 procent) och jämställdhet (4 procent).

Källa: SOM-undersökningen till utlandssvenskar 2014 ('U-SOM') samt den nationella SOM-undersökningen 2014 ('R-SOM').

Analysen fråga-för-fråga visar att det för de flesta åsiktsfrågor alltså råder starkare polarisering bland utlandssvenskar än bland sverigeboende. Endast i en av de undersökta sakfrågorna finns avgörande och systematiska åsiktskillnader. Oavsett partitillhörighet är utlandssvenskar betydligt mindre negativa till införande av euro än vad svenskar boende i Sverige är (se figur 4). Även när det gäller inställningen till republik och arbetskraftsinvandring är utlandssvenskar mindre negativa än sverigeboende, men här är åsiktsskillnaderna klart mindre än i euro-frågan.

Tre nedskjutna hypoteser

Utlandssvenskars förhållande till svensk politik i allmänhet och politiska beteende i synnerhet är ett närmast utforskat område. Eftersom det handlar om en växande grupp och en grupp där deltagandet kan förväntas öka i framtiden är mer kunskap om svenskar boende i utlandet välkommet. Den cirkulära migrationen skapar en grupp väljare som inrättar sina liv och skaffar sig erfarenheter ömsom i Sverige, ömsom i länder utanför Sverige. Hur dessa erfarenheter av upprepade utlandsvistelser eller av att vara permanent utflyttad påverkar politiskt beteende behöver vi lära oss mer om i framtiden. De analyser vi samlat i det här kapitlet får betraktas som endast ett ödmjukt första nedslag. Vi hoppas att det stimulerar till fortsatta analyser av materialet.

Våra fynd visar att det finns mycket kvar att lära. De tre huvudhypoteser som vi prövat i det här kapitlet har nämligen alla gått försvagade från empirisk prövning. Stick i stäv mot förväntningarna från tidigare internationell forskning om expatrioters politiska beteende visar det sig, för det första, att det finns mycket tydliga skillnader i partival mellan utlandsboende och bofasta svenskar. Det tar sig främst uttryck i att Socialdemokraterna är kraftigt underrepresenterade och att Moderaterna är kraftigt överrepresenterade bland de utlandsboende. I det svenska fallet finns alltså inte fog för att hävda att expatrioter skulle rösta ungefär som andra. Istället bekräftas den konventionella bilden av övervägande borgerliga, Moderatröstande, utlandssvenskar som varit förhärskande i den svenska debatten ända sedan 1970-talet.

För det andra prövade vi om Moderaternas starka ställning bland de utlandsboende kunde vara uttryck för ett slentrianröstande framför allt i grupper som inte har särskilt starka kontakter med Sverige. Det visade sig att det endast fanns ett

mycket svagt stöd för en sådan avståndshypotes. Utlandsboende med stark relation till hemlandet och utlandsboende med svagare Sverigeanknytning uppvisar på det hela taget ett likartat röstningsbeteende i riksdagsvalet 2014.

För det tredje undersökte vi om åsiktsröstningen bland utlandssvenskar var svagare än bland bofasta svenskar. Avståndet från Sverige skulle verka försvagande på sambandet mellan sakfrågeåsikter och partival var tanken. Men även under kontroll för faktorer som vi vet också påverkar graden av åsiktsröstning – t ex ålder, intresse och utbildningsnivå – visade det sig tvärtom att det var starkare korrelationer mellan åsikter om aktuella politiska sakfrågor och partival bland expatrioter än bland bofasta.

Det är förstås inget ovanligt att forskningens kartor inte stämmer med terrängen. I själva verket är det avvikelser mellan förutsägelser och empiriska observationer som ger forskningen livsviktigt bränsle till teoriutveckling och kunskapsförädling. Resultaten i det här kapitlet väcker många nya frågor om expatrioters politiska beteende som kräver fördjupade och detaljerade analyser. Hur kommer det sig att det finns en överrepresentation av Moderata väljare och en underrepresentation av Socialdemokratiska väljare bland de utlandsboende även när vi tar hänsyn till demografi, socioekonomisk ställning och ideologisk orientering? Hur kan åsiktsröstningen vara starkare bland personer som bor utanför Sverige?

Vi förutser en intensifierad forskningsagenda inriktad på cirkulär migration. För den statsvetenskapliga forskningen finns det anledning att studera närmare hur de politiska partiernas hantering av en växande grupp utlandssvenskar kommer att utvecklas i kommande valrörelser. Om utlandssvenskarna hade varit en egen valkrets hade den varit lika stor som Blekinge med omkring 10 ledamöter i riksdagen. Den potentiella påverkan av denna grupp kan komma att öka i framtiden, i synnerhet om valdeltagandet bland utlandssvenskar blir större.

Noter

¹ Författaren vill rikta ett särskilt tack till Dennis Andersson för noggrant viktade analyser samt idog historisk arkeologi när det gäller att söka valnattsresultat från svenska riksdagsval under perioden 1976-2014. Tack också till Sofia Arkhede för utmärkt sammanställning av litteratur om expatrioters politiska beteende.

² Citatet kan tillskrivas Sten Andersson som enligt en tidningskälla under valnatten ”bittert ha yttrat att det är ’skattesvenskarna som avgör valet’”: <http://cdnc.ucr.edu/cgi-bin/cdnc?a=d&d=VEST19791011&e=-----en--20--1--txt-txIN-----1> (från förstasidan i tidningen Vestkusten, som ges ut i San Francisco riktad till gruppen utlandssvenskar). Belägg för Anderssons yttrande finns också i Svensk tidskrift: <http://www.svensktidskrift.se/arkiv100/1979/106%20Dagens%20fr%C3%A5gor%3B%20M%C3%B6tet%20p%C3%A5%20Kuba.pdf>

- ³ I valet 1979 var omkring 15 000 utlandssvenskar röstberättigade och valdeltagandet var högt (89,3 procent) (jfr figur 1), vilket betyder att omkring 13 000 utlandsröster fanns att räkna i den slutgiltiga rösträkningen. Enligt SCBs valstatistik skilde 8 404 röster mellan blocken i 1979 års val. <http://www.scb.se/H/SOS%201911-/Valstatistiken/Allm%C3%A4nna%20valen%20%28SOS%29%201970-1998/Valstatistik-Allman-na-valen-1979-Del-1-Riksdagsvalet.pdf>.
- ⁴ Vallagen ändrades redan 1975 så att det skulle bli lättare för utlandssvenskar att rösta genom att slopa röstkort. http://www.riksdagen.se/sv/Dokument-Lagar/Forslag/Propositioner-och-skrivelser/om-andring-i-vallagen-197262_FZ03111/?html=true. <http://data.riksdagen.se/fil/DFCB1932-1BED-441B-A1AC-5C6C21EA0190>
- ⁵ Michael Collyer (2014) menar att förväntningarna på väljarbeteendet hos emigranter oftast visar sig vara felaktiga. Det finns exempelvis ett allmänt antagande om att emigranter skulle stå längre till höger än den bofasta befolkningen, ett antagande som bland annat ledde till att högerledare som Nicholas Sarkozy och Silvio Berlusconi införde nya regler som underlättade för expatrioter att rösta. Båda regeringarna föll dock i följande val 2012 respektive 2006, och just emigrantröster anses ha bidragit till regeringsskiftena i båda länderna. Stick i stäv mot förväntningarna följde emigrantgrupper den allmänna nationella trenden. Collyer visar att emigranternas väljarbeteende oftast speglar de väljarmönster som finns på nationell nivå.
- ⁶ Enligt Valmyndigheten (korrespondens från januari 2015) räknas ett okänt antal utlandsröster på valdagen i vallokaler runt om i Sverige, medan andra röster från utlandet räknas senare tillsammans med de sk onsdagsrösterna. Beslut om tillvägagångssätt tas lokalt och är inte reglerat i vallagen. Granskningsprocessen för brevröster och förtidsröster från utlandsmyndigheter skiljer sig från andra förtidsröster, vilket ibland leder till att kommuner fattar beslut om att inte räkna dem i vallokalerna under valnatten utan vänta med dem till slutsammanräkningen. Ambassadröster som når kommunerna före valhelgen granskas dock i vallokalerna eftersom granskningen av dessa är identisk med granskningen av inrikes avlämnade förtidsröster. Rekommendationen från Valmyndigheten är dock att så många utlandsröster som möjligt ska komma med ut till vallokalerna och räknas där. På grund av den decentraliserade valadministrationen saknas statistik som kan ge närmare besked om vilka utlandsröster (brev-, förtid- eller ambassadröster) som räknas var och när. Ett viktigt skäl till detta är att en alltför detaljerad redovisning på valdistriktsnivå potentiellt skulle kunna hota valhemligheten. Enda sättet att erhålla en särredovisning av utlandsrösterna i den offentliga statistiken vore att införa en särskild valkrets för utlandssvenskar.

- 7 Med valnattsresultat avses i det här sammanhanget resultatet från den första rösträkningen. För de flesta val är denna avslutad och ordentligt redovisad redan under natten. Men för en del val har eftersläpningar i tidningarnas redovisning av resultaten inte varit kompletta. Eftersom huvudsyftet med tabellen är att redovisa hur stor andelen tillkommande röster (söndagspoströster och utlandsröster) varit vid de olika valen har vi i förekommande fall försökt hämta uppgifter om resultaten från första räkningen som redovisats i tidningar även senare under måndagen eller tisdagen efter valen.
- 8 När man viktat den nationella SOM-undersökningen efter utbildning (fyra kategorier) och åldersgrupp (4 åldersgrupper) så att respektive kategori blir lika stor – eller väger lika tungt – som den gör i utlands-SOM-materialet erhåller man följande fördelning: Vänsterpartiet 6,9 procent, Socialdemokraterna 24,7 procent, Centerpartiet 7,5 procent, Folkpartiet 8,5 procent, Moderaterna 24,5 procent, Kristdemokraterna 5,0 procent, Miljöpartiet 10,3 procent, Sverigedemokraterna 6,9 procent, Feministiskt initiativ 4,8 procent, Piratpartiet 0,4 procent och övriga partier 0,5 procent (på grund av avrundningar summerar inte procenttalen till exakt 100,0 procent).
- 9 Ett mer formellt modellerande av sambanden ger besked att åsiktsröstningseffekter är starkare bland utlandsboende när det gäller åsikter om offentlig sektor, privatiseringar och flyktningmottagning. I de modeller som estimerats skattas sannolikheten att rösta på Moderaterna bland utlandsboende och sverigeböende respondenter som har olika ståndpunkt i sakfrågor. Under kontroll för kön, ålder, utbildning och politiskt intresse återfinns en signifikant starkare effekt av sakfrågeåsikt på röstnings sannolikhet på Moderaterna när det gäller sakfrågeförslagen ”minska den offentliga sektorn”, ”bedriv mer av sjukvården i privat regi” och ”ta emot färre flyktingar i Sverige”.

Referenser

- Bengtsson, Åsa, Kasper M. Hansen, Hardarson Ólafur Th, Hanne Marthe Narud & Henrik Oscarsson (2014). *The Nordic voter : myths of exceptionalism*. Colchester, UK, ECPR Press.
- Berglund, Frode (2000). "Party Identification: Nothing but the Vote?" *Acta Politica* 35: 37-63.
- Collyer, Michael (2013). A geography of extra-territorial citizenship: Explanations of external voting. *Migration Studies*, published online 2013-08.
- Collyer, Michael (2014). Inside out? Directly elected 'special representation' of emigrants in national legislatures and the role of popular sovereignty. *Political Geography*, vol 41:64-73.
- Converse, Philip E. (1969). "Of Time and Partisan Stability." *Comparative Political Studies* 2: 139-171.

- Dinas, Elias (2013). "Does Choice Bring Loyalty? Electoral Participation and the Development of Party Identification." *American Journal of Political Science* 58(2): 449-465.
- Ekengren, Ann-Marie & Henrik Oscarsson (2011). "Party elites' perceptions of voting behaviour." *Party Politics*.
- Ekengren, Ann-Marie & Henrik Oscarsson (2015). "Ett liv efter Nya Moderaterna?" *Statsvetenskaplig tidskrift* 117(2): 153-168.
- Esaiasson, Peter (1990a). *Svenska valkampanjer 1866-1988*. Stockholm, Allmänna förl.
- Esaiasson, Peter (1990b). *Svenska valkampanjer 1866-1988*. Stockholm, Allmänna Förlaget.
- Germann, M., Conradin, F., Wellig, C., Serdult, U (2014). Five Years of Internet Voting for Swiss Expatriates, i Parycek, Peter, Edelmann, Noella (eds) *CeDEM14: Proceedings of the International Conference for E-Democracy and Open Government 2014*.
- Germann, M., Serdült, U (2014). Internet Voting for Expatriates: The Swiss Case. *Journal of Democracy*, vol 6(2):197-215.
- Hall, T (2015). Internet voting: the state of the debate, i Coleman S., Freelon, D *Handbook of Digital Politics*. London: Routledge.
- Juarez Morgan, Pamela (2012). En bortglömd valkrets. En studie om det politiska deltagandet bland utlandssvenskar. C-uppsats. Uppsala universitet, Statsvetenskapliga institutionen.
- Kommittédirektiv 2011:97. Översyn av valsystemet
- Konstitutionsutskottets betänkande 2010/11:KU28 Vallagsfrågor
- Lawson, Chappell (2003). "Voting Preference and Political Socialization among Mexican Americans and Mexicans Living in the United States." *Mexican Studies/Estudios Mexicanos* 19(1): 65-79.
- Marcelli, Enrico A. & Wayne A. Cornelius (2005). "Immigrant Voting in Home-Country Elections: Potential Consequences of Extending the Franchise to Expatriate Mexicans Residing in the United States." *Mexican Studies/Estudios Mexicanos* 21(2): 429-460.
- Mendez, F., & Serdült, U. (2014). From Initial Idea to Piecemeal Implementation: Switzerland's First Decade of Internet Voting Reviewed. In D. Zissis & D. Lekkas (Eds.), *Design, Development, and Use of Secure Electronic Voting Systems*. Hershey, PA: IGI Global.
- Miller, Warren E & Merrill J Shanks (1996). *The New American Voter*. Cambridge, Harvard University Press.
- Newman, Marissa (2015). Defaitists? Demagogues? Voters! How would giving the vote to expats change Israeli politics? *The Times of Israel*.
- Norris, P. (2001). *Digital Divide: Civic Engagement, Information Poverty, and the Internet Worldwide*. Cambridge: Cambridge University Press.

- Oscarsson, Henrik & Sören Holmberg (2013). *Nya svenska väljare*. Stockholm, Norstedts Juridik.
- Oscarsson, Henrik & Sören Holmberg (2016). Issue voting structured by left-right ideology. I Pierre, Jon, Red. (2016). *Oxford Handbook of Swedish Politics*. London, Oxford University Press.
- Oscarsson, Henrik (2013). *Väljarnas valrörelser*. I Strömbäck, Jesper & Lars Nord, Red. (2013). *Kampen om opinionen*. Stockholm, SNS.
- Promemoria från riksdagens utredningstjänst, Elektronisk röstning i Finland, dnr 2006:14
- Promemoria från riksdagens utredningstjänst, Elektronisk röstning i Norge och Finland, dnr 2011:293 (hittas ej, ska dock finnas).
- Proposition 1975/76:111. Om ändring I vallagen (1972:620)
- Segaard, S. B., Christensen, D. A., Folkestad, B., & Saglie, J. (2014). Internettvalg: Hva gjør og mener velgerne?Från http://www.regjeringen.no/upload/KMD/KOMM/rapporter/ISF_Internettvalg.pdf
- SOU 2000:1. En uthållig demokrati! – Politik för folkstyrelse på 2000-talet.
- SOU 2000:125. Teknik och administration i valförfarandet.
- SOU 2004:111. Ny vallag
- SOU 2013:24. E-röstning och andra valfrågor.
- Strömbäck, Jesper (2015). Social sammanhållning och medieanvändning. I Bergström, Annika, Bengt Johansson, Henrik Oscarsson & Maria Oskarson, Red. (2015). *Fragment. SOM-rapport 63*. Göteborgs universitet, SOM-institutet.
- Vallag SFS (2005:837)
- Öhrvall, Richard (2012). Svensk valdeltagande under 100 år. Finns på: http://www.scb.se/statistik/_publikationer/ME0105_2010A01_BR_ME09BR1203.pdf

Tabell A.1 Avvikelser mellan valnattsresultat (första räkningen) och slutresultat i svenska riksdagsval 1973-2014 (procent, procentenheter, antal röster samt information om förändring av mandatfördelningen)

År 2014	M	C	FP	KD	S	V	MP	SD	FI	ÖVR	Antal räknade röster	Tillkommande onsdags-röster	Andel onsdags röster av det totala antalet
Första räkningen	23,2	6,1	5,4	4,6	31,2	5,7	6,8	12,9	3,1	0,9	6 039 526	192 047	3,1%
Slutgiltigt resultat	23,3	6,1	5,4	4,6	31,0	5,7	6,9	12,9	3,1	1,0	6 231 573		
Diff slut-natt	0,1	0,0	0,0	0,0	-0,2	0,0	0,1	0,0	0,0	0,1			
Antal mandat efter första räkningen	84	22	19	17	113	21	24	49	0				
Antal slutliga mandat	84	22	19	16	113	21	25	49	0				
Antal mandat som bytte ägare	0	0	0	-1	0	0	+1	0	0				
År 2010	M	C	FP	KD	S	V	MP	SD	ÖVR	Antal räknade röster	Tillkommande onsdags-röster	Andel onsdags röster av det totala antalet	
Första räkningen 2010	30,0	6,6	7,1	5,6	30,9	5,6	7,2	5,7		1,4	5 771 264	189 144	3,2%
Slutgiltigt resultat 2010	30,1	6,6	7,1	5,6	30,7	5,6	7,3	5,7		1,4	5 960 408		
Diff slut-natt	0,1	0,0	0,0	0,0	-0,2	0,0	0,1	0,0		0,0			
Antal mandat efter första räkningen	107	22	24	19	113	19	25	20					
Antal slutliga mandat	107	23	24	19	112	19	25	20					
Antal mandat som bytte ägare	0	+1	0	0	-1	0	0	0					
År 2006	M	C	FP	KD	S	V	MP	SD	ÖVR	Antal räknade röster	Tillkommande onsdags-röster	Andel onsdags röster av det totala antalet	
Första räkningen	26,1	7,9	7,5	6,6	35,2	5,8	5,2			5,7	5 438 403	112 875	2,0%
Slutgiltigt resultat	26,2	7,9	7,5	6,6	35,0	5,9	5,2			5,7	5 551 278		
Diff slut-natt	0,1	0,0	0,0	0,0	-0,2	0,0	0,0	0,0		0,0			
Antal mandat efter första räkningen	97	29	28	24	130	22	19	0					
Antal slutliga mandat	97	29	28	24	130	22	19	0					
Antal mandat som bytte ägare	0	0	0	0	0	0	0	0					
År 2002	M	C	FP	KD	S	V	MP	SD	ÖVR	Antal räknade röster	Tillkommande onsdags-röster	Andel onsdags röster av det totala antalet	
Första räkningen	15,1	6,2	13,3	9,1	39,9	8,3	4,5	0,2		2,9	5 313 354	72 076	1,3%
Slutgiltigt resultat	15,2	6,1	13,3	9,1	39,8	8,3	4,6	0,2		2,8	5 385 430		
Diff slut-natt	0,1	-0,1	0,0	0,0	-0,1	0,0	0,1	0,0		-0,1			
Antal mandat efter första räkningen	55	22	48	33	144	30	17						
Antal slutliga mandat	55	22	48	33	144	30	17						
Antal mandat som bytte ägare	0	0	0	0	0	0	0	0					
År 1998	M	C	FP	KD	S	V	MP	SD	ÖVR	Antal räknade röster	Tillkommande onsdags-röster	Andel onsdags röster av det totala antalet	
Första räkningen	22,7	5,1	4,7	11,8	36,5	12,0	4,5			2,7	5 188 681	185 907	3,5%
Slutgiltigt resultat	22,9	5,1	4,7	11,7	36,4	12,0	4,5			2,6	5 374 588		
Diff slut-natt	0,2	0,0	0,0	-0,1	-0,1	0,0	0,0			-0,1			
Antal mandat efter första räkningen	82	18	17	42	131	43	16						
Antal slutliga mandat	82	18	17	42	131	43	16						
Antal mandat som bytte ägare	0	0	0	0	0	0	0						

Ar 1994	M	C	FP	KDS	S	V	MP	NYD	ÖVR	Antal räknade röster	Tillkommande onsdags-röster	Andel onsdags röster av det totala antalet
Första räkningen (DN 1994-09-20)	22,3	7,7	7,2	4,1	45,4	6,2	5	1,2		5 491 823	63 717	1,1%
Slutgiltigt resultat	22,4	7,7	7,2	4,1	45,3	6,2	5	1,2	0,5	5 555 540		n a
Diff slut-natt	0,1	0	0	0	-0,1	0	0	0				
Antal mandat efter första räkningen (DN & Expressen 1994-09-19)	80	27	26	14	162	22	18	0				
Antal slutliga mandat	80	27	26	15	161	22	18	0				
Antal mandat som bytte ägare	0	0	0	+1	-1	0	0	0				

Ar 1991*	M	C	FP	KDS	S	V	MP	NYD	ÖVR	Antal räknade röster	Tillkommande onsdags-röster	Andel onsdags röster av det totala antalet
Första räkningen (Sören Holmbergs minnesanteckningar)	21,8	8	9,3	7,3	37,7	4,7	3,4	6,6		5 349 773	120 988	2,2%
Slutgiltigt resultat	21,9	8,5	9,1	7,1	37,7	4,5	3,4	6,7	0,5	5 470 761		
Diff slut-natt	0,1	0,5	-0,2	-0,2	0	-0,2	0	0,1				
Antal mandat efter första räkningen (DN 1991-09-16)	79	29	34	27	139	17	0	24				
Antal slutliga mandat	80	31	33	26	138	16	0	25				
Antal mandat som bytte ägare	+1	+2	-1	-1	-1	-1	0	+1				

Ar 1988	M	C	FP	KDS	S	Vpk	MP	ÖVR	Antal räknade röster	Tillkommande onsdags-röster	Andel onsdags röster av det totala antalet
Första räkningen 1988 (Expressen 1988-09-23)	18,3	11,4	12,2	3,0	43,7	5,9	5,5		5 271 979	169 071	3,1%
Slutgiltigt resultat	18,3	11,3	12,2	2,9	43,2	5,8	5,5	0,5	5 441 050		
Diff slut-natt	0	-0,1	0	-0,1	-0,5	-0,1	0				
Antal mandat efter första räkningen (DN 1988-09-19)	66	41	44	0	157	21	20				
Antal slutliga mandat	66	42	44	0	156	21	20				
Antal mandat som bytte ägare	0	+1	0	0	-1	0	0				

Ar 1985	M	C+	KDS	FP	S	Vpk	MP	ÖVR	Antal räknade röster	Tillkommande onsdags-röster	Andel onsdags röster av det totala antalet
Första räkningen (DN & Expressen 1985-09-16)	21,3	12,5	14,3		45,1	5,4	1,5		5 475 333	91 689	1,6%
Slutgiltigt resultat	21,3	12,4	14,2		44,7	5,4	1,5	0,5	5 567 022		
Diff slut-natt	0	-0,1	-0,1		-0,4	0	0				
Antal mandat efter första räkningen (DN & Expressen 1985-09-16)	76	44	51		159	19	0				
Antal slutliga mandat	76	44	51		159	19	0				
Antal mandat som bytte ägare	0	0	0		0	0	0				

Ar 1982	M	C	FP	KDS	S	Vpk	MP	Apk	ÖVR	Antal räknade röster	Tillkommande onsdags-röster	Andel onsdags röster av det totala antalet
Första räkningen (Expressen 1982-09-20)	23,6	15,5	5,9	1,9	45,9	5,6	1,6			5 464 199	142 404	2,5%
Slutgiltigt resultat	23,6	15,5	5,9	1,9	45,6	5,6	1,7	0,1	0,2	5 606 603		
Diff slut-natt	0	0	0	0	-0,3	0	0,1	0				
Antal mandat valnatten (DN strax innan tolvslaget 1982-09-19)	85	56	22	0	166	20	0	0				
Antal slutliga mandat	86	56	21	0	166	20	0	0				
Antal mandat som bytte ägare	+1	0	-1	0	0	0	0	0				

År 1979	M	C	FP	KDS	S	Vpk	Apk	ÖVR	Antal räknade röster	Tillkommande onsdags- röster	Andel onsdags röster av det totala antalet
Första räkningen (Expressen 1979-09-18)	20,4	18,2	10,6	1,4	43,6	5,6	0,2		5 356 846	91 792	1,7%
Slutgiltigt resultat	20,3	18,1	10,6	1,4	43,2	5,6	0,2	0,8	5 448 638		
Diff slut-natt	-0,1	-0,1	0	0	-0,4	0	0				
Antal mandat efter första räkningen (DN & Expressen 1979-09-18)	72	64	38	0	155	20					
Antal slutliga mandat	73	64	38	0	154	20	0				
Antal mandat som bytte ägare	+1	0	0	0	-1	0	0				

År 1976	M	C	FP	KDS	S	Vpk	SKP	ÖVR	Antal räknade röster	Tillkommande onsdags- röster	Andel onsdags röster av det totala antalet
Första räkningen (DN & Expressen 1976-09-20)	15,6	24,1	11	1,4	42,9	4,7	0,3		5 130 672	307 076	5,6%
Slutgiltigt resultat	15,6	24,1	11,1	1,4	42,7	4,8	0,4		5 437 748		
Diff slut-natt	0	0	0,1	0	-0,2	0,1	0,1				
Antal mandat efter första räkningen (DN & Expressen 1976-09-20)	55	86	39		152	17	0				
Antal slutliga mandat	55	86	39		152	17	0				
Antal mandat som bytte ägare	0	0	0	0	0	0	0				

År 1973	M	C	FP	KDS	S	Vpk	SKP	KFML(R)	ÖVR	Antal räknade röster	Tillkommande onsdags- röster	Andel onsdags röster av det totala antalet
Första räkningen (Expressen 1973-09-19)	14,3	25	9,5	1,6	43,8	5,3	0,4	0,2		5 101 198	58 948	1,1%
Slutgiltigt resultat	14,3	25,1	9,4	1,8	43,6	5,3	0,4	0,2	0,6	5 160 146		
Diff slut-natt	0	0,1	-0,1	0,2	-0,2	0	0	0				
Antal mandat efter första räkningen (Expressen 1973-09-19)	51	89	34	0	157	19	0	0				
Antal slutliga mandat	51	90	34	0	156	19	0	0				
Antal mandat som bytte ägare	0	+1	0	0	-1	0	0	0				

Kommentar: För valen 1998-2014 är uppgifterna om första räkningen och slutgiltigt resultat hämtade från Valmyndigheten (www.val.se). Före 1998 är de slutgiltiga resultaten hämtade från SCB:s sammanställning åren 1973–1991. När det gäller förstärkningen tidigare än 1998 är det dock mycket svårt svårt att finna statistiska källor. För att komma runt problemet har vi gått till tidningsarkiv och använt resultatredovisningar från svensk dags- och kvällspress som publicerats efter valen men innan onsdagsrösterna räknats. De två tidningar som använts i tabellen är Dagens Nyheter (DN) och Expressen. Uppgifter om valet 1991 bygger helt på professor emeritus i statsvetenskap Sören Holmbergs minnesanteckningar från valvakan då Riksskatteverket under valnatten misslyckades med sin sammanräkning av riksdagsvalet. I parenteserna redovisas vilken källa resultatet för antal mandat och förstärkning är hämtade. Genom att räkna ut differensen mellan första räkningen och de faktiska valresultaten, kan vi uppskatta hur många de tillkomna poströsterna var.

